

ΕΤΟΣ Α΄.—ΙΟΥΛΙΟΣ 1881—ΑΡΙΘ. 8.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ

Μ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ ΚΑΙ Θ. Ι. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ

*Εγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδείσεως
καὶ συστάσει τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν
γραμμάτων Συλλόγου.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ἘΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ ἀγωγῆς τῆς γυναικὸς ὡς παρθένου, μητρὸς καὶ συζύγου.—Περὶ ἰχνογραφίαις ἐν τῇ δημοτικῇ Σχολείῳ.—Ἀσκήσεις τοῦ παρατηρητικοῦ τῶν παιδῶν καὶ τοῦ πρὸς ἔκθεσιν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν τρόπου.—Συνέδριον τῶν διδασκάλων ἐν Παρισίοις.—Μάθημα πραγματικῆς διδασκαλίας καὶ ἀναγνώσεως.—Τὸ πρόβατον (συνέχεια). — Ἡ φιλοσοφικὴ λυχνία καὶ ἡ καταγωγὴ τοῦ ὕδατος. — Ἐφαρμογαὶ χρήσιμοι ἐν τῇ βίῳ.—Χρονικὰ τῶν σχολείων.

Εἰκόνας 1) Σῶμα πιθήκου ἀνατετραμμένον. 2) Τετραπλοῦς στόμαχος μηρυκαστικοῦ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ φρ. 6.—

Ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ » 7.—

ΤΙΜΗ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Κατὰ στίχον λεπ. 40

Δι' ἀγγελίας μὴ ὑπερβαίνουσας τοὺς 4 στίχους φρ. 1.50

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ δύνανται ν' ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν ἐγκλείοντες τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ γραμματόσημα, πλὴν εἰκοσαλέπτων, ἐντὸς ἐπιτολῶν ἐπὶ συστάσει πεμπομένων. Αἱ ἀποδείξεις τῆς ἀποτίσεως τῆς συνδρομῆς φέρουσι τὰς ὑπογραφὰς τῶν κκ. Μ. Βρατσάνου, Θεμ. Ι. Μιχαλοπούλου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ περιοδικοῦ.

Ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗ δύο ἀντίτυπα ἤθελον σταλῆ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΕΠ' ΩΦΕΛΕΙΑ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘ. 8

ΙΟΥΛΙΟΣ 1881

ΟΜΙΛΙΑ Β'.

Περὶ ἀγωγῆς τῆς γυναικὸς ὡς παρθένου,
μητρὸς καὶ συζύγου.

(Συνέχ. ἴδ. φυλλ. 7^{ον} σ. 213).

Ἠθικῶς δ' ἐξεταζόμενος ὁ παῖς δὲν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον φέρων ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον τὴν ἐσθῆτα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ δὲν φέρει ἐν μικρογραφίᾳ τὰ σπέρματα πάσης κακίας, ὡς τινες δοξάζουσιν. Ἡ θεωρία τοῦ Ῥουσσώ δὲν εἶναι ἀληθής, ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη τῶν προούντων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ σπέρματα παντὸς κακοῦ ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας. « Τὰ πάντα καλὰ, λέγει ὁ Ῥουσσώ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ περι ἀνατροφῆς πονήματός του, τὰ πάντα

καλά, ὅσα ἐξέρχονται ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δημιουργοῦ, τὰ πάντα δὲ φθείρονται καὶ ἐπὶ τὰ χεῖρω τρέπονται ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀνθρώπου. Βιάζει οὗτος χώραν τινὰ νὰ τρέφῃ τὰ προϊόντα ἄλλης, δένδρον νὰ παράγῃ καρπούς ἄλλου· ἀναμιγνύει καὶ συγχέει τὰ κλίματα, τὰ στοιχεῖα, τὰς ὥρας τοῦ ἑνιαυτοῦ· ἀκρωτηριάζει τὸν κύνα του, τὸν ἵππον του, τὸν ὑπὴρέτην του· ἀναταράττει πάντα καὶ παραμορφώνει· ἀρέσκειται εἰς τὸν μετασχηματισμόν, εἰς τὰ τέρατα. Οὐδὲν παραδέχεται, οἷον ἡ φύσις κατεσκεύασεν αὐτὸ καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀνθρωπὸν· θέλει νὰ ὀδηγῇ αὐτὸν ὡς ἵππον χειροῆθη καὶ δεδαμασμένον καὶ ζητεῖ νὰ περιστρέφῃ αὐτὸν καὶ μεταβάλλῃ κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν του ὡς δένδρον τοῦ κήπου του. » Ἄλλ' ὁ Ῥουσσώ πλανᾶται· ὁ παῖς δὲν ἐξέρχεται κατ' εὐθείαν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δημιουργοῦ, διέρχεται διὰ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ εἰς αὐτὴν ἀνήκει· ἐρχόμενος δὲ εἰς τὸν κόσμον φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ σπέρματα εἰκότος φυσικῆς, ἐκδηλουμένης βραδύτερον ἐν τῷ βίῳ, καὶ τὰ σπέρματα εἰκότος ἠθικῆς, ἧτις δὲν εἶναι πάντοτε εἰκὼν ἀρετῆς. Ἄν δὲ ὁ ἀνθρωπὸς ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ σπέρματα πάσης κακίας, ἧτοι ἔχει πάντα τὰ συστατικὰ μέλλοντος κακούργου, ὡς κακῶς φρονοῦσά τινες τῶν φιλοσόφων, ὦ ! τότε οὐδὲν τοῦ ἀνθρώπου ὀλεθριώτερον, οὐδὲν τοῦ δημιουργοῦ ἀδικώτερον.

Παραιτοῦντες δ' ἤδη τὰς ἀναγκαίας ἰσως προεισαγωγικὰς θεωρίας, ἐρχόμεθα ἤδη πάλιν εἰς τὸ πρακτικὸν

μέρος τῆς παιδαγωγίας, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ κύριον θέμα τῶν ὀμιλιῶν ἡμῶν.

Ἡ ἀγωγή, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι, ἔχει ἀναμφισβητήτως μεγάλην σημασίαν καὶ δύναμιν· ἡ ἀγωγή εἶναι ἀναγκαία πρὸς τὸ μέλλον τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ ἡ ἱστορία πάντων τῶν χρόνων καὶ τόπων καὶ ἡ ἐμπειρία τῶν ἀνθρώπων. Ἀγωγή καλή, ἐπιμελής καὶ προσεκτικὴ ἀποφέρει γενναίους καὶ ἀγαθοὺς καρπούς, κακὴ δὲ καὶ διάστροφος διστραμμένους καὶ κακοὺς.

Ἐσθλά μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλῶν διδάξαι, ἣν δὲ κακοῖσι συμμιγέης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Τὸ ζήτημα λοιπὸν τῆς ἀγωγῆς εἶναι σπουδαιότατον, μετέχει δὲ καὶ τινος φόβου καὶ ἀνησυχίας. « Τί ἄρα ἔσται τὸ κοράσιον τοῦτο » πρέπει νὰ ἐρωτῶμεν οὐ μόνον, ὅταν τοῦτο γεννηθῇ, ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπαν τὸ στάδιον τοῦ βίου, τὸ ὅποῖον θὰ διατρέξῃ μέχρι τῆς ἐνηλικιότητός του· διότι τὸ μικρὸν τοῦτο κοράσιον μέλλει, Θεοῦ θέλοντος, νὰ αὐξηθῇ καὶ κατασταθῇ δεσποσύνη, μετέχουσα τῶν τῆς οἰκίας ἔργων καὶ βοηθὸς τῆς μητρός· μέλλει νὰ γείνη σύζυγος, ἧτοι θὰ πῆξῃ νέαν φωλεάν, νέον οἶκον, οὗ αὐτὴ θὰ ἦναι ἡ βασιλὶς καὶ κυρία· μέλλει τέλος, Θεοῦ θέλοντος, νὰ γείνη μήτηρ, ἧτοι θὰ γεννήσῃ τέκνα, θρέψῃ, ἀναθρέψῃ καὶ παιδαγωγήσῃ αὐτά, τουτέστι καταστήσῃ αὐτὰ πολίτας ἀγαθοὺς, χριστιανοὺς εὐσεβεῖς, χρησίμους ἑαυτοῖς, τῷ οἴκῳ αὐτῶν καὶ τῇ πατρίδι. ὦ ! τί μέγιστον καὶ ὑψιστον εἶ-

και τὸ μέλλον τοῦ τρυφεροῦ ἐκείνου κορασίου! ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ εἶναι ἀνατατεθειμένα τὰ μεγάλα συμφέροντα τοῦ οἴκου, τῆς πατρίδος καὶ τῆς κοινωνίας.

Διὰ τοῦτο τὸ κοράσιον καὶ ἡ ἀνατροφή αὐτοῦ ἀπησχόλησε πάντα τὰ ἔθνη ἀρχαῖα καὶ νεώτερα καὶ οὐδεὶς νομοθέτης παρέλειψε νὰ διαλάβῃ καὶ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν. Ὁ Λυκοῦργος ἀνέτρεφε τὴν γυναῖκα χάριν τοῦ κράτους· ἤθελεν αὐτὴν γενναίαν, ἰσχυράν, ὑγιᾶ, ἵνα καὶ τὰ τέκνα τῆς ὦσιν ἰσχυρὰ καὶ εὐρωστὰ· διέταξε λοιπὸν ἵνα ἀσκήται, ὡς ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐπαιδαγωγῆται αὐτὴν οὕτως. ὥστε νὰ διαφέρηται αὐτὴ ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τιμῆς τῆς Σπάρτης μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ τῆς ζωῆς τῶν τέκνων τῆς. « Ἡ τάν, ἢ ἐπὶ τάν » ἔλεγεν ἡ Σπαρτιατὶς παραδίδουσα τὴν ἀσπίδα τῷ υἱῷ αὐτῆς ἀπερχομένῳ εἰς τὴν μάχην, ἥτοι ἐπίστρεψον νικητῆς, ἢ ἀπόθανε μαχόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ὁ Σόλων πάλιν ἐξ ἄλλης κινούμενος ἀρχῆς ἠθέλησεν, ἵνα ἡ γυνὴ χρησιμεύῃ μόνον εἰς τὸν οἶκόν τῆς· τὴν ἔκλεισε λοιπὸν εἰς τὸν γυναικωνίτην, ὅπου αὐτὴ οὐδόλως ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς μορφώσεως καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως· τὸ μόνον αὐτῆς ἔργον ἦν πῶς νὰ ἀρέσῃ τῷ ἀνδρὶ, σκιατρεφομένη καὶ καλλωπιζομένη καὶ τὸ πρόσωπον φυκιῶσα καὶ τὴν κόμην ἀναπλέκουσα. Ὁ Πλάτων, ἵνα καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων διαλάβω, τῇ ἀριστοκρατορικῇ τῆς Σπάρτης ἀγωγῇ ἐπόμενος, γνωματεύει ἐν τῇ Πολιτείᾳ του, ἵνα ἡ γυνὴ ἀσκήται καὶ εἰς τὰ ὅπλα ἀκόμη, ὅπως καταστῇ ποτε ἰκανή, ὅταν

ἡ πατρίς κινδυνεύῃ, νὰ ὑπερασπίζηται αὐτήν. Ὁ Ἄριστοτέλης ὁ ἐκ Σταγειρῶν ὀνομαστὸς οὗτος φιλόσοφος, φρονῶν, ὅτι πάντα τὰ μέλη τοῦ οἴκου πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν νόμιμον αὐτῶν θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἕκαστον νὰ ἐμπληροῖ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα, ὤρισεν, ὅτι ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ διευθύνῃ, ἡ δὲ γυνὴ ὑπακούῃ αὐτῷ, ἀλλ' οὐχὶ ὡς δούλη. Τῇ μητρὶ δὲ παρέχει καὶ τὸ ἔργον τῆς πρώτης τῶν παιδῶν ἀνατροφῆς. Ὁ Ῥωμύλος τέλος ἔδωκεν εἰς τὴν γυναῖκα ὑψηλοτέραν θέσιν, ποιήσας αὐτὴν συγκοινωνὸν τῷ ἀνδρὶ ἐν τῇ ἀνατροφῇ τῶν τέκνων, κυρίαν τῆς διοικήσεως τοῦ οἴκου, ἀληθῆ δέσποιναν, κηδομένην οὐ μόνον τῶν τῆς οἰκογενείας συμφερόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς πατρίδος.

(ἔπεται συνέχεια).

B.

ΠΕΡΙ ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΕΝ Τῷ ΔΗΜΟΤΙΚῷ ΣΧΟΛΕΙῳ.

Ἐν τῷ 3ῳ φυλλαδίῳ ἐπραγματεύθημεν περὶ τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας καὶ ὑπεδείξαμεν ἱκανῶς τὸ ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον τοῦ μαθήματος ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Ἴνα δὲ μὴ θεωρητικῶς μόνον γράφωμεν, ἐφροντίσαμεν νὰ διδῶμεν, ὅποια τις πρέπει νὰ ἦναι ἡ

βάσις τῆς ἰχνογραφίας καὶ πόθεν νὰ ἀρχηται ὁ διδάσκαλος διδάσκων τὸν παῖδα. Πρὸς τοῦτο δὲ καὶ τὰ πρῶτα ἐξετυπώσαμεν ξυλογραφήματα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν θεωρητικῶς διαγεγραμμένων.

Ἦδη δημοσιεύομεν λόγον περὶ ἰχνογραφίας ἐκφωνηθέντα τὴν 19ην Μαρτίου ἐν Ζυρίχῃ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ γεωγράφου καὶ γεραροῦ ἡμῶν φίλου καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐν **Küschnacht** διδασκαλείου Κυρίου **Wettstein**, ἐν ᾧ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ μαθήματος πολλὰ καὶ καλά, δυνάμενα πολὺ καὶ τοὺς διδασκάλους τῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Ἑλλάδος νὰ ὠφελήσωσιν.

« Ἡ ἰχνογραφία, λέγει, μέχρι τῶν τελευταίων τούτων χρόνων, δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς καὶ ἡ ὠδική, μάθημα ὑποχρεωτικόν. Ἀνάγνωσις, γραφὴ καὶ ἀρίθμησις ἦσαν ἡ ἀπαραίτητος καὶ ἀποκλειστικὴ τριάς τοῦ προγράμματος. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 1830 ἔτους τὸ Καντώνιον τῆς Ζυρίχης κατέταξε τὴν ἰχνογραφίαν καὶ τὴν ὠδικὴν ἐν τῷ προγράμματι τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

« Πρὸς δὲ τούτοις εἰσήγαγον, ὀρθῶς ποιοῦντες, καὶ τοὺς πρακτικοὺς κλάδους εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, οἵτινες ἕνεκα αὐτῆς τῆς σπουδῆς ὑψώθησαν εἰς τὴν ἐπισημονικὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐντεταμένον τὸν νοῦν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, διότι χρῆζει οὗτος καὶ ἀναπαύσεως, ἣν εὐρίσκει ἐν τῇ τέχνῃ τῆς ἀρμονίας.

« Ἄλλ' εἶναι καὶ ἄλλοι λόγοι, πρακτικῶς σπουδαῖοι, λόγοι οἰκονομικοί, ἐπιβάλλοντες τὴν σπουδὴν τῆς ἰχνο-

γραφίας ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ. Ἡ γεωργικὴ ἡμῶν οἰκονομία, καίπερ τελειοποιουμένη πάντοτε διὰ τῆς προόδου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μοναδικὴ βάσις τοῦ δημοσίου πλοῦτου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργητικότητος. Ἡ συμπλήρωσις πρέπει νὰ γείνη διὰ τῆς βιομηχανίας, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων. Ἄλλὰ τὰ τελωνιακὰ τέλη, τὰ ὅποια δυστυχῶς αὐξάνουσι πάντοτε, σχηματίζουσιν ἰσχυρὸν κώλυμα πρὸς ταύτην τὴν ἀνάπτυξιν. Πῶς θὰ δυνηθῶμεν εὐκολώτερον καὶ καλλίτερον νὰ κατανικήσωμεν τὸ ἐμπόδιον τοῦτο, ἢ ἐξευγενίζοντες τὰς τέχνας διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ;

« Ἄλλ' ἵνα παράσχωμεν εἰς τὰ βιομηχανικὰ ἡμῶν προϊόντα τὴν καλλιτεχνικὴν ἐντέλειαν, πρέπει αὐτὰ νὰ διακρίνονται διὰ τῆς ἐκφράσεως· τί δὲ νοοῦμεν λέγοντες ἐκφρασιν; Ἐκάστη σχολὴ ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐκφρασιν. Πᾶσαι αἱ κλασικαὶ (ἱστορικαὶ) ἐκφράσεις φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς φύσεως τῆς χώρας καὶ τῶν κοινωνικῶν καταστάσεων τοῦ λαοῦ. Αἱ γιγαντιαῖαι παγῶδαι αἱ λελαξευμένα εἰς τὰς ἀπορρῶγας τοῦ Ἰνδοῦ ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πλουσίαν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς τὰς φανταστικὰς ἐννοίας τῆς Ἰνδικῆς θρησκείας, αἱ ἐπικηδεῖοι πυραμίδες τῶν Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὸ ὁμοίμορφον τῆς μορφώσεως καὶ τῆς δουλείας τῶν κατοίκων. Μία τῶν κολοσσαίων τούτων πυραμίδων τῆς Αἰγύπτου, ἐὰν ἤθελε σταθῆ παρὰ τῇ πλήρει ἐνεργείᾳ πόλεως τῶν Παρισίων, ἤθελε παραγάγει τὴν ἐντύπωσιν

τερατώδους ἀφροσύνης, ἐξεταζομένη ὡς ἔργον ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφράσεως. Ἀπ' ἐναντίου ἢ Ἑλληνικῆ ἐκφρασις ἀρμόζει ἡμῖν καὶ ἀρμόζει πανταχοῦ. Διὰ τί; Διότι αἱ ἀναλογίαι μεταξὺ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς ἡμετέρας δυτικῆς Εὐρώπης τῶν παρόντων χρόνων κατ' οὐδὲν ἐλλείπουσιν οὔτε πρὸς πᾶν ἀφορῶν εἰς τὴν φύσιν, οὔτε πρὸς πᾶν ὅτι ἀπτεται τῆς θρησκείας. Οὐρανὸς κυανοῦς, δάση σκιερὰ, θάλασσα γαληναία, βουνὰ νεφελώδη, λάμποντα εἰς τὸν ἥλιον, πᾶν τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι ἄγνωστον ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἔχει ἐξαιρετικὸν καὶ παράδοξον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

« Ἡ ἐκφρασις τῶν Ῥωμαίων μειδιᾷ ἡμῖν ἤττον, διότι ἡ χάρις τῶν Ἑλλήνων ὑποχωρεῖ παρ' αὐτοῖς εἰς τι ὀγκῶδες, βαρὺ καὶ ἐπιδεικτικόν. Ὁμοίως δὲν θαυμάζομεν τὴν ἐκφρασιν τῶν Μαύρων, ἥτις ἔχει διὰ τῶν φύλλων τῆς καὶ τῶν Ἀραβουργῶν κοσμημάτων τῆς καὶ παρὰ τὴν ποικιλίαν τοῦ φυτικοῦ τῆς τύπου, ἀποκλειστικόν τι.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Μεσαίωνος, ἣν καλοῦσι Γοτθικὴν, ἐκδήλοι σαφῶς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς. Περιεσφιγμένη ἐντὸς τῶν τειχῶν τῶν πόλεων, ἀποκεκλεισμένη οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐλευθέρως τῶν πεδίων φύσεως, δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ ἄλλως πῶς, ἢ καθ' ὕψος ἠρέσκετο νὰ κοσμή τούτους πυργίσκους τῆς διὰ τορευῶν (σκαλισμάτων) καὶ πληροῖ φύλλων, ἀνθέων καὶ καρπῶν τὰ θολωτὰ παράθυρα. Ἡ ἰταλικὴ ἀναγέννησις ἦτοι ἢ ἐπάνοδος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης ὑπὸ

τὴν γραφίδα καὶ σμιλὴν τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ τοῦ Ραφαήλ, μεταβάλλει τὴν τέχνην ὑπὸ ἔννοιαν ἀνταποκρινομένην εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν. Ἡ τέχνη τῶν χρόνων τούτων τέλος πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἵνα ἢ πανταχοῦ ἢ αὐτῆ, λαμβάνει χαρακτῆρα διάφορον κατὰ τοὺς διαφόρους λαοὺς. Ἐντεῦθεν τὰ ὀνόματα τῆς ἰταλικῆς, γερμανικῆς, γαλλικῆς ἀναγεννήσεως.

« Ἀνάλογος ἀναμόρφωσις ἠδύνατο νὰ ἐπιτελεσθῆ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, εἰ ἠθέλομεν νὰ συγκρατήσωμεν καὶ ἀναπτύξωμεν τὰ ἔργα τῆς ἡμετέρας βιομηχανίας. Ἡ ἐπιστήμη βαδίζει βήμασι γιγαντιαίοις. Στρέφεται ἀπὸ τῆς φιλολογίας, ἵνα ἐπιδοθῆ εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ποῖός τις πρέπει νὰ ἦναι ὁ χαρακτῆρ τῆς τέχνης μετὰ τὴν νέαν αὐτὴν διεύθυνσιν τῶν πνευμάτων; Πρέπει νὰ ἦναι ἐν σχέσει πρὸς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἀνεπτυγμένης δημοκρατικῆς βάσεως.

« Θὰ ἐρευνήσῃ τις βεβαίως, πῶς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον δύναται νὰ ἀκολουθῆ ταύτην τὴν κίνησιν, ἥς ἢ πλήρης ἔννοια ἀπαιτεῖ τὴν σκέψιν τελείου ἀνθρώπου; Ὁ μαθητὴς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὀφείλει νὰ μανθάνῃ τοῦλάχιστον τὰ στοιχεῖα τῆς τέχνης, ἅτινα τὸ συμπληρωτικὸν σχολεῖον ἀναπτύσσει ἔπειτα. Ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις δύναται ἤδη νὰ παρασκευάζῃ τὸ ἔδαφος. Λαμβάνομεν πρὸς παράδειγμα τὴν διδασκαλίαν τῆς γλώσσης. Δὲν δεικνύομεν τῷ μαθητῇ τοῦ δη-

μοτικοῦ σχολείου τὴν δύναμιν τοῦ ὕφους τῶν δοκίμων συγγραφέων καὶ δὲν ζητοῦμεν νὰ ἐξεγείρωμεν ἐν αὐτῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ καλοῦ ἐν τῇ ἐκφράσει; Καὶ ἐν τῇ ἰχνογραφίᾳ αὐτῇ δὲν καλλιεργοῦμεν τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ὕφος ἀρχαῖον ἢ νέον, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα, ἀντικείμενα τῶν ἀσκήσεων ἡμῶν. Ὡς ἐν τῇ γλώσσῃ ἐκ τῶν λέξεων μεταβαίνομεν εἰς τὰς φράσεις, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἰχνογραφίᾳ ἐκ τῶν γραμμῶν εἰς τὰ σχήματα καὶ εἰς ἔργον τέχνης ἔστω καὶ τοῦ ἀπλουστάτου αὐτῆς εἶδους.»

Beobachter Ζυρίχης 8 Ἀπριλίου.

B.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

τοῦ παρατηρητικοῦ τῶν παιδῶν καὶ τοῦ πρὸς ἔκθεσιν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν τρόπου.

Πρὸς χρῆσιν καὶ τῶν τριῶν τμημάτων. (α)

Ὀνομάσατε καὶ γράψατε δέκα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια εἶδετε ἐρχόμενοι εἰς τὸ σχολεῖον—δέκα παιγνίδια,

(α) Κατὰ τὰς ἐν γένει ὁδηγίας, τὰς ἐκδοθείσας νῦν ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου διευθυντοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων Κ. Δ. Πετρίδου καὶ τὸ ταύταις προσηρτημένον πρόγραμμα τοῦ δη-

τὰ ὅποια ἀγαπάτε—δέκα ζῶα τὰ ὅποια γνωρίζετε—τὰ ὀνόματα δέκα συμμαθητῶν σας—δέκα εἶδη δένδρων—δέκα ὀνόματα ἀνθέων—δέκα ὀνόματα τεχνῶν—δέκα εἶδη ὀπωρικῶν—δέκα ἐκ τῶν μελῶν τοῦ σώματός σας.

Εἶπατε ὅσας γνωρίζετε ἐργασίας τοῦ ἵππου—τοῦ κύνος, τοῦ βοός.—Πόσα δύναται τις νὰ πράξῃ διὰ τοῦ σφυρίου, τοῦ ψαλιδίου.—Εἰς τί χρησιμεύει ἡ φορτηγὴ ἄμαξα (κάρρον), τὸ ὄχημα, τὸ πλοῖον, ἡ οἰκία, ὁ σταῦλος.

Γράψατε τὰ ὀνόματα τῶν ἑορτασίμων ἡμερῶν τοῦ ἔτους—τῶν τεσσάρων ὥρῶν τοῦ ἔτους ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς ψυχροτέρας—τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος—τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν—τὸ ἔτος ἐν ᾧ ζῶμεν, τὸν μῆνα καὶ τὴν ἡμέραν.

μοτικοῦ σχολείου, εἶναι πανθομολογουμένη χρεια ὁ διδάσκαλος διδάσκων τμημά τι νὰ παρέχῃ σύναμα ἐργασίαν καὶ τοῖς ἄλλοις. Συνεπῶς λοιπὸν τούτοις παρέσχομεν ἕλην ἐν τοῖς προεκδιδομένοις φυλλαδίοις, καὶ ἐφεξῆς αὐτὸ προτιθέμεθα νὰ πράττωμεν. Λέγομεν δὲ τοῖς διδασκάλοις ὅτι ἡ παρεχομένη τοῖς μαθηταῖς γραφικὴ ἕλη δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἄτακτος καὶ ἀνώμαλος, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίου σύμφωνος ταῖς δυνάμεσι τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ διαχειρίζωνται αὐτὴν καὶ τῶν τριῶν τμημάτων οἱ μαθηταὶ καὶ νὰ ἔχῃ αὕτη ὡς σκοπὸν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ παρατηρητικοῦ τοῦ νοῦ αὐτῶν, ἀσχοῦσα σύναμα αὐτοῖς εἰς τὸ ἐκτιθέσθαι τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ περιγράφειν τὰ ὑπ' ὄψει ἀντικείμενα.

— Γράψατε δέκα ζῶα ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ζῶων· — τῶν φυτῶν — τῶν ὀρυκτῶν — τινὰ τῶν ζῶων, ὧν τὸ δέρμα καὶ τὸ ἔριον (μαλλίον) χρησιμεύουσι πρὸς ἐνδυμασίαν τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς ὑπόδυσιν — τινὰ τῶν χόρτων, τὰ ὅποια τρώγομεν.

Εἴπατε ποῖον βιβλίον σᾶς ἀρέσκει· — ποία ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἤρρεσεν ὑμῖν· ποία τῆς Νέας· — ποία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος· — ποία τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. — Πόσους στρατηγούς γνωρίζεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος· — πόσους τῆς νέας.

Γράψατε δέκα μεγάλους ἀνδρας τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς· — δέκα νήσους τῆς Ἑλλάδος· — δέκα πόλεις· — δέκα χωρία· — δέκα ὠραῖα ἀντικείμενα· — δέκα ἄσχημα· — δέκα βουνὰ τῆς Ἑλλάδος· — τὰς μεγάλας πόλεις τῆς Πελοποννήσου· — τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. τῆς Ἑπτανήσου, τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας κτλ.

B.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Ἐν τῷ 6ῳ φυλλαδίῳ ὑπεσχέθημεν διὰ βραχείων νὰ διαλάβωμεν περὶ τοῦ ἐν Παρισίοις συγκροτηθέντος παι-

δαγωγικοῦ συνεδρίου, τοῦτο δὲ πράττομεν σήμερον ἀπανθίζοντες τὰ ἐκεῖ λεχθέντα. Οἱ λαβόντες πληρεξουσιότητα νὰ παραστῶσιν ἐν τῷ συνεδρίῳ ἦσαν 200 δημοδιδασκαλοὶ καὶ 20 δημοδιδασκάλισσαι, οἵτινες, ὡς φαίνεται, ὑπερεῖχον κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὴν διδακτικὴν ἱκανότητα πάντων τῶν διδασκόντων ἐν τοῖς νομοῖς τῆς Γαλλίας. Οὗτοι δὲ πάντες συνῆλθον ἐν ἑξαρτήματί τινι τῆς Σορβόνης τὴν 7/19 Ἀπριλίου παρόντων πολλῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν δημοτικὴν ἀσχολουμένων παιδείαν.

Πρῶτος ἐκήρυξε τὴν ἑναρξιν τοῦ συνεδρίου ὁ κύριος **Buisson** διευθυντῆς τῆς δημοτικῆς παιδείσεως προσαγορεύσας τοὺς προσελθόντας ἀντιπροσώπους τοῦ δημοδιδασκαλικοῦ κλάδου τῆς Γαλλίας. Ὁ κ. **Buisson** ἐξάρας τὴν χρησιμότητα τοιούτων εἰδικῶν συνεδρίων μνημονεύει τῆς ἀληθοῦς καὶ ἐξαιρέτου παιδαγωγικῆς ἀρχῆς τῆς συνοψιζομένης ἐν τούτῳ « πνεῦμα διαμορφοῦ πνεῦμα, καὶ καρδίαν διαπλάττει καρδία. » Μεταξὺ δὲ πολλῶν καὶ καλῶν προσέθηκε καὶ τὰ ἐξῆς· « Ἐν τῇ δημοτικῇ ἐκπαιδεύσει δύναται μὲν ἢ διευθυνσις νὰ ἐρχηται ἄνωθεν, ἢ ἔμπνευσις ὁμως πάντοτε κάτωθεν· ἐν πάσῃ στιγμῇ τῆς ἡμέρας ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἀντλή ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ φρενῶν. Παρόρμησις ἀσφαλῆς, δραστικὴ καὶ διαρκῆς προέρχεται μάλιστα ἐξ ἡμῶν αὐτῶν. »

Τὸν **K. Buisson** διεδέχθη εἰς τὸ βῆμα ὁ **K. Gréard** ὑποδιευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, ὃς καὶ

προϊστατο τοῦ συνεδρίου καὶ ἐμνημόνευσε τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων, τὰ ὅποια, ὡς γνωρίζουσιν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν (φυλλ. 5ον σελ. 163 καὶ 164) ἦσαν δύο·

1) Διὰ τίνων μέσων δύναται νὰ βεβαιωθῆ ἡ εἰς τὸ σχολεῖον φοίτησις.

2) Περὶ τῆς διδασκαλίας καὶ ἀγωγῆς ἐν τῇ κατωτάτῃ τάξει ἢ στοιχειωτικῷ τμήματι.

Ὁ **K. Greard** ὑπεστήριξεν ἐλλόγως τὸ σπουδαῖον τῶν κατωτέρων τάξεων δι' ἅπασαν τὴν ἐφεξῆς διδασκαλίαν καὶ τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτήρα μεθ' οὗ αὐταὶ πρέπει νὰ περιενδύωνται, τουτέστιν ὅτι πρέπει ἐν ταῖς στοιχειωτικαῖς τάξεσι νὰ ἀποβλέπωσιν οὐχὶ τόσο εἰς τὴν πρόσκτησιν θετικῶν γνώσεων, ὅσον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Ὁ **K. Greard** φρονεῖ ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν προκαταρκτικῶν τάξεων πρέπει κατὰ προτίμησιν νὰ ἐμπιστευθῆ εἰς διδασκαλίσσας.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ **K. Greard** ἐγένετο δεκτὴ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 11/23 Ἀπριλίου, ἐν ἣ καὶ σειρά εὐχῶν διετυπώθη ὑπὸ τῶν συνεδριαζόντων. Μία τούτων τῶν εὐχῶν ἦτο νὰ καταστῆ ἡ διδασκαλία ὡς μάλιστα ἐποπτικὴ, παρεμβαλλομένων ἐν τοῖς διαλείμμασι κινήσεων καὶ ἡσυχίας· ἄλλη, νὰ διδάσκηται εἰδικῶς ἡ πραγματογνωσία (ἢ πραγματικὴ διδασκαλία), ἀλλὰ συγχρόνως νὰ ἐπεκτείνηται αὕτη ἐπὶ πάντων τῶν διδασκτικῶν κλάδων. Τρίτη εὐχή, νὰ χωρισθῆ ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῆς θρησκευτικῆς· τετάρτη, ὁ ἀριθμὸς τῶν

μαθητῶν ἐκάστης τάξεως νὰ μὴ ὑπερβαίῃ τοὺς 40· πέμπτη, ἵνα ἡ αἴθουσα τοῦ σχολείου ἦναι εὐρύχωρος, ἐλκυστικὴ καὶ κεκοσμημένη· ἕκτη, τὰ ἐπιπλα τοῦ σχολείου νὰ προσαρμύζωσιν τῇ ἡλικίᾳ τῶν παιδῶν· ἑβδόμη, ἕκαστον σχολεῖον ὑποχρεωτικῶς νὰ ἔχῃ ἴδιον μουσεῖον· ὀγδόη, ἵνα τὰ πρὸς γραφὴν, ἀνάγνωσιν καὶ λοιπὰ τοῦ σχολείου εἶδη παρέχωνται δωρεάν· καὶ τελευταία, ἵνα ἡ πειθαρχία ἐν τῇ κατωτάτῃ τάξει ἢ προληπτικὴ μᾶλλον τοῦ κακοῦ, ἢ ἀνασταλτικὴ.

Δημοδιδασκάλου δέ τις ἐκ Παρισίων ἀναγνόντος ἐν ὀνόματι τῶν συναδέλφων αὐτοῦ αἴτησιν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας ἐκπαιδύσεως, ὁ κ. Φερρὺ ἀπήντησεν ἐν ἐκτάσει ἐπαινέσας τὸν κ. **Buisson** εἰς οὗ τὴν πρωτοβουλίαν ἀπέδωκε τὴν συγκρότησιν τοῦ συνεδρίου προσθεῖς, ὅτι τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τῆς ἐκπαιδύσεως δι' ἀποφάσεώς του ἀνέθηκε τὴν ἐκλογὴν τῶν βιβλίων ἐκάστης τάξεως εἰς τὸν διδάσκαλον αὐτῆς. Διαλαβὼν δ' ἔπειτα περὶ τῶν ψηφισθειῶν παρὰ τῶν δημοδιδασκάλων ἀποφάσεων, παρεδέχθη μὲν αὐτὰς ἐν γένει, ἐπιφυλάττεται δὲ ὡς πρὸς τινὰς αὐτῶν, π.χ. ὡς πρὸς τὰ σχολικὰ εἶδη, περὶ ὧν ἐξητήθη νὰ χορηγῶνται δωρεάν τοῖς μαθηταῖς, εἰπὼν, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἤθελεν ἐπιβαρύνει τὸν προϋπολογισμὸν μὲ ἑκατομμύρια, διότι ὑπάρχουσι περὶ τὰ 4,700,000 παιδία ἐν τοῖς δημοτικαῖς σχολείοις. Ἡ ἐλάττωσις τῶν μαθητῶν ἐκάστης τάξεως εἰς 40 ὡς ὄρος ἀνώτατος (**maximum**), εἶπεν ὁ ὑπουργός, πρέπει ὡσαύτως νὰ ἐξετασθῆ.

Ὁ ὑπουργὸς ἐπιθυμεῖ, ἵνα ἡ Δημοκρατία ἔχη οὐ μόνον διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ παιδαγωγούς· ὅτι πρὸς τοῦτο δὲν πιστεύει ὅτι πρέπει οἱ δημοδιδάσκαλοι νὰ ἔχωσιν ἴδιον φόρεμα καὶ ἀνήκωσιν εἰς ἰδιαιτέραν τάξιν.¹

« Ἴνα ἡ διδασκαλία ἢ ἠθικὴ, προστίθῃσιν ὁ ὑπουργός, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἦναι θρησκευτικὴ, ἀλλὰ πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ ἦναι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου ὁ φίλος, καὶ ὁ ὀδηγὸς τῆς νεότητος. » Ὁ ὑπουργὸς πιστεύει κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. **Greard**, ὅτι ἡ γυνὴ ὑπερέχει τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς.

Ὁ κύριος Φερρὺ βεβαιοῖ, ὅτι διὰ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ σχολείου ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσιν αὐτὸ ἀνεξάρτητον καὶ οὐχὶ ἀνταγωνιστὴν ἐκείνης. « Προφυλάξωμεν ἡμᾶς αὐτούς, λέγει, ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν φανατισμῶν, ἥτοι ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ, ὅστις εἶναι οὐχ ἥττον τοῦ ἐτέρου κακός. »

¹ ΣΗΜ. Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐκλαίκευσις τῆς δημοτικῆς παιδείσεως ἐν Γαλλίᾳ τελεσθεῖσα ἐνάγχως διὰ τῆς ἀποπομπῆς τῶν Ἰησοῦιτῶν καὶ τῶν ἄλλων μοναχικῶν ταγμάτων ἐκ τῆς χώρας. Ἄλλ' οἱ Γάλλοι φέρονται πάντοτε εἰς τὰ ἄκρα· ἡ ἀπόφασις τῆς κυβερνήσεως νὰ ἀφαιρεθῇ ἐκ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἢ εἰκῶν τοῦ ἐσταυρωμένου κ.τ.λ. ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς χώρας δι' οὗς αὕτη οἶδεν σκοποὺς, φέρει τὴν ἐπισκόπησιν παντὸς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐγκαινίζει ἐποχὴν μικρὸν διαφέρουσαν τῆς ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως εἰσαχθεῖσης λατρείας τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

« Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε ὁ διδάσκαλος ἦν ὑπηρέτης τοῦ ἀρχοντος, τοῦ ἐφημερίου, τοῦ δημάρχου . . . , βραδύτερον ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ὄργανον τῶν πολιτικῶν. . . . Μὴ ἀνεχθῆτε, εἶπε γεγωνίᾳ τῆ φωνῆ ὁ ὑπουργός, νὰ γείνητε ὄργανα τῆς πολιτικῆς, τῶν φατριῶν, τῶν προσώπων, καὶ τῆς ῥαδιουργίας. Μείνατε μετὰ τῶν μικρῶν παίδων ἐν τῇ γαλιναίᾳ χώρᾳ τοῦ σχολείου. . . »

B.

ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ.

Ἡ τοῦ Ἐρβάρτου σχολὴ περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν συγκέντρωσιν τῆς διδασκαλίας. Κατ' αὐτὴν δηλαδὴ οἱ διάφοροι κλάδοι τῶν μαθημάτων πρέπει νὰ ᾧσιν ἐν στενῇ πρὸς ἀλλήλους σχέσει. Ὁ κύριος **Rein** ἔλυσε τὸ πρόβλημα τοῦτο ὡς πρὸς τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ δημοτικοῦ σχολείου διὰ τρόπον λίαν πρωτοτύπου συγκεντρώσας τὴν διδασκαλίαν τοῦ πρώτου ἔτους, περὶ δώδεκα διηγήματα ἐξηγημένα ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἀδελφῶν **Grimm**, τοῦ δευτέρου ἔτους περὶ συντετμημένην ἱστορίαν τοῦ Ῥοβινσῶνος (**Grusoe**), καὶ τοῦ τρίτου, περὶ σειρὰν τῶν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἱστορημάτων τῶν

χρόνων τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰωσήφ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν Ἑλλάδι παιδαγωγοὶ τινες ἀποπειρῶνται νὰ προικίσωσι τὰ δημοτικὰ ἡμῶν σχολεῖα δι' ὁμοίων ἔργων, ἡγούμεθα ὠφέλιμον νὰ δείξωμεν πῶς ἤθελεν εἶναι δυνατὸν νὰ συσχετίσωμεν τὸ μάθημα τῆς πραγματικῆς διδασκαλίας μετὰ τοῦ τῆς ἀναγνώσεως. Νομίζομεν ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ συλλογῇ τῶν ἀναγνωσμάτων τὰ ἀντικείμενα πρέπει νὰ ἦναι τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ χρήζωσι μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ διδασκάλου. Τὸ ἀντικείμενον πρέπει νὰ ἦναι γνωστὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα πᾶσα αὐτοῦ ἡ προσοχὴ δύναται νὰ συγκεντρῶται ἐπὶ τῆς κυρίως, οὕτως εἰπεῖν, ἀναγνώσεως.

Λάβωμεν, φέρ' εἰπεῖν, ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ κυρίου Μωραΐτου (ἔτος σχολικὸν πρῶτον) τὸ ἐξῆς περὶ ἵππου ἀνάγνωσμα.

« Ὁ ἵππος εἶναι ζῶον· ἔχει τέσσαρας πόδας· ἕκαστος πούς τοῦ ἵππου ἔχει ἓνα μόνον δάκτυλον· ἐπὶ τούτου βαίνει ὁ ἵππος· τοῦτον τὸν δάκτυλον περιβάλλει εἰς ὄνυξ, ὡς ἀνὴρ ὑπόδημα· ὁ ὄνυξ οὗτος ὀνομάζεται ὀπλή. Ὁ ἵππος ἔχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δύο ὄτα ἀνωρρωμένα, δύο ὀφθαλμούς, μίαν ῥίνα μὲ δύο ῥάθυνας, ἐν στόματι, ἐξώθεν αὐτοῦ δύο μεγάλα χεῖλη καὶ ἐντὸς ὀδόντας ὄχι πολὺ ὀξεῖς, δι' ὧν ἐνίοτε δάκνει. Ἐπὶ τοῦ αὐχένος ἔχει ὁ ἵππος μακρὰς τρίχας· αὗται ὀνομάζονται χαιτή. Ὁπίσθεν ἔχει ὁ ἵππος μίαν οὐρὰν μὲ μακρὰς τρίχας. Ὁ ἵππος τρώγει χόρτον, κριθήν, πίτυρα καὶ ἄλλα. Ἐπὶ τοῦ ἵππου ἵππεύομεν· οἱ ἵπποι σύρουσιν ἀμάξας καὶ ἄροτρα· φέρουσι δὲ καὶ φορτίον ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των. Εἰς

τὸ στόμα τοῦ ἵππου θέτομεν τὸν χαλινόν· ἐκ τοῦ χαλινοῦ ἐξαρτῶνται τὰ ἡνία· ταῦτα κρατεῖ εἰς χεῖρας ὁ ἵππεὺς ἢ ὁ ἀμάξηλάτης· διὰ τῶν ἡνίων κυβερνᾷ τοὺς ἵππους, τοὺς κάμνει νὰ τρέξωσιν ἢ νὰ σταθῶσι, νὰ τραπῶσι δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Ὁ ἵππος ὅταν φωνάζῃ, λέγομεν ὅτι χρεμετίζει· ὁ χρεμετισμὸς τοῦ ἵππου εἶναι εὐχάριστος. »

Ὁ διδάσκαλος ἄρχεται διδάσκων πραγματογνωστικῶς περὶ ἵππου.

(ἔπεται συνέχεια).

ΤΟ ΠΡΟΒΑΤΟΝ.

(Συνέχ. ἴδε φυλ. 6. σελ. 204).

Εἰς τῶν ἐσωτερικῶν χαρακτήρων τοῦ προβάτου σημαντικὸς, εἶναι καὶ ὅτι ὁ στόμαχος αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπλοῦς ὡς ὁ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἄλλων ζῶων (εἰκ. 12),

(εἰκ. 12)

Σῶμα πιθήκου ἀνατετημένον.—22. Οἰσοφάγος.—13. Στόμαχος (ἀπλοῦς).

ἀλλὰ τετραπλοῦς, ἀποτελεῖται δηλ. ἐκ τεσσάρων μερικῶν κοιλοτήτων, συνεχομένων ἀλλήλαις, αἰτινές εἰσιν αἱ ἐξῆς:

1) ἡ μεγάλη κοιλία κοινῶς κοιλιά.

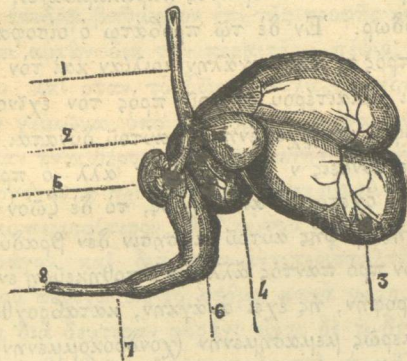
2) ὁ κεκρύφαλος ὡς εἰ ἐλέγομεν σκούφια ἢ δίκτυον, διότι παρουσιάζει λεπτάς τινὰς ἐξοχὰς ἐν σχήματι μικρῶν πολυγώνων.

3) ὁ ἐχῆρος κοινῶς λεγόμενος φυλλοκάρδια ἢ πολυχάρτι, διότι ἐσωτερικῶς παρουσιάζει πολλὰς¹ πλατείαις πτυχὰς ὡς τις πολλαπλοῦς νομισματοθύλακος.

4) τὸ ἡνυστρον, ὅπερ ἐστὶ καὶ ὁ κυρίως στό-

1. Ἔως 40.

μαχος, καὶ λέγεται κοινῶς μούλι, ἀποτελεῖ δὲ παρὰ τοῖς νεογνοῖς τὴν πιτύαν.

(Εἰκ. 13).

Τετραπλοῦς στόμαχος μηρυκαστικῶ.²

1. Οἰσοφάγος.—2. καρδιακὸς πόρος.—3. Μεγάλη κοιλία.—4. Κεκρύφαλος.—5. Ἐχῆρος.—6. Ἡνυστρον.—7. Πυλωρός.—8. Ἀρχὴ τῶν ἐντέρων.

Μασσηθεῖσα ἡ τροφή ἐν τῷ στόματι καταπίνεται, ὠθεῖται δηλ. εἰς τὸν οἰσοφάγον, ὅστις εἶναι σωλὴν σαρ-

2. Ἐὰν ὁ διδάσκαλος θελήσῃ καὶ ν' ἀγοράσῃ στόμαχον (κοιλιά) προβάτου, ἢ καὶ αἰγός, θὰ πράξῃ ἔτι καλλίτερον, ἢ ἐὰν ἔχη πρὸ αὐτοῦ μόνον τὴν εἰκόνα, διότι τότε καὶ αὐτὸς καὶ ὅσα ἐνταῦθα λέγομεν καὶ ὅσα κατωτέρω, θέλει κρεττον κατανοήσῃ, καὶ εἰς ἄλλους ταῦτα ἐὰν διδάξῃ θέλει γίνεαι καταληπτότερος.

κώδης ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ στόματος καὶ καταλήγων εἰς τὸν στόμαχον εἰς ὃν φέρεται καὶ τὸ κατάπομα, ὅπερ ἀπὸ τοῦ στόματος παραλαμβάνει, ἢ τὸ πινόμενον ὕδωρ. Ἐν δὲ τῷ πρόβάτῳ ὁ οἰσοφάγος συγκοινωνεῖ πρὸς τε τὴν μεγάλην κοιλίαν καὶ τὸν κεκρύφαλον καὶ δι' ἰδιαιτέρου ὀχετοῦ πρὸς τὸν ἐχίνον, ὥστε καὶ ἡ τροφή κατερχομένη δι' αὐτοῦ δύναται δύο διαφόρους διευθύνσεις ν' ἀκολουθήσῃ· ἀλλ' ὁ πρὸς τὸν ἐχίνον ἄγων ὀχετός εἶναι πλάγιος, τὸ δὲ ζῶον κατὰ τὴν πρώτην τῆς τροφῆς αὐτοῦ μάσησιν δὲν βραδύνει, ἀλλ' ἐπειγόμενον πρὸ παντός ἄλλου ν' ἀποθηκεύσῃ ἐντὸς ἑαυτοῦ τὴν τροφήν, ἣς ἔχει ἀνάγκην, καταβροχιζεῖ αὐτὴν ἀδρομερῶς μεμασημένην (χονδροκομμένην), καὶ τὸ κατάπομα αὐτοῦ εἶναι μέγα, καὶ διὰ τοῦτο κατερχόμενον διαστέλλει τὸν οἰσοφάγον καὶ τὰ χεῖλη τοῦ εἰς τὸν ἐχίνον ἄγοντος ὀχετοῦ ἀπομακρύνονται καὶ συγκλείουσι, καὶ πίπτει τὸ κατασιελωμένον κατάπομα ἐν τῇ μεγάλῃ κοιλίᾳ, ἣτις εὐρίσκεται ὑποκάτω.

Αἱ φυτικά τροφαὶ εἰσὶ δύσπεπτοι καὶ πρὶν εἰσαχθῶσιν ἐν τῷ στομάχῳ καλὸν εἶναι ἐν μέρει νὰ κατεργάζωνται, ὅπως ἡ ἐν τῷ στομάχῳ πέψις αὐτῶν ἀπαντήσῃ δυσκολίας ὀλιγωτέρας. Ἡμεῖς ὅσάκις θέλωμεν νὰ φάγωμεν ἐρεβίνθους οὐ μόνον βράζομεν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ καταστῇ εὐχερεστέρα ἡ ἔψησις φροντίζομεν νὰ θέτωμεν αὐτούς ἀφ' ἐσπέρας ἐν χλιαρῷ ὕδατι, ἐν ᾧ διαλύομεν καὶ ποσότητά τινα τέφρας, τὸ δὲ πρόβατον ὅταν μέλλῃ νὰ φάγῃ καὶ αὐτὸ χόρτον δὲν εἰσάγει αὐ-

τὸν ἀπ' εὐθείας ἐν τῷ κυρίως στομάχῳ, ἀλλὰ κατὰ πρῶτον ἀποθέτει αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ κοιλίᾳ ἀδρομερῶς μεμασημένον καὶ κατασιελωμένον, ἐνταῦθα δὲ τὸ σιέλον ἐπιδρᾷ βαθμηδὸν ἐπὶ τῆς τροφῆς καὶ παρασκευάζει αὐτὴν διὰ τὴν περαιτέρω πέψιν, τούτου δὲ γενομένου καὶ ὅταν τὸ ζῶον ἡσυχάζῃ, ἐξηπλωμένον κατὰ τὸν χειμῶνα ὑπὸ τὸν ἥλιον ἢ ἀναπαυόμενον ἐν τῇ σκιᾷ ἐὰν ᾔηται θέρος, διὰ τῶν κινήσεων τῆς μεγάλης κοιλίας ἔρχεται ἡ τροφή εἰς τὸν κεκρύφαλον, ἐν ᾧ καὶ ὑγραίνεται περισσότερο, ἀπ' αὐτοῦ δὲ ἀνωθεῖται πρὸς τὸν οἰσοφάγον, καὶ διὰ τῶν ἀντιπερισταλτικῶν κινήσεων αὐτοῦ φέρεται εἰς τὸ στόμα κατὰ μέρη, ὅπου καὶ μασσᾶται διὰ δευτέραν φορὰν· εἶναι δὲ ἡ δευτέρα αὐτῆς μάσησις βραδεῖα, λεπτομερῆς καὶ ἡ μᾶλλον ἡδύνοσα τὸ στόμα τοῦ ζώου, τὸ δὲ κατάπομα λεπτὸν καὶ ὑδαρές, ὥστε κατερχόμενον νῦν τὸν οἰσοφάγον εἰσδύει εἰς τὸν ἐχίνον, καὶ εἶτα ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ ἦνυστρον, ἐν ᾧ κυρίως ἀποτελεῖται ἡ στομαχικὴ πέψις. Ἡ πράξις αὕτη τοῦ ἐπαναφέρειν τὴν τροφήν εἰς τὸ στόμα καὶ ἀναμασᾶν καλεῖται *μηρυκασμός*, καὶ τὰ ζῶα εἰς ὅσα τοῦτο παρατηρεῖται *μηρυκαστικά* ἢ *μηρυκάζοντα* κοινῶς δὲ *ἀναχαράζοντα*, καὶ ἐπειδὴ τοιαῦτα εἶναι πλὴν τοῦ προβάτου, καὶ ἡ αἶξ, καὶ ὁ βοῦς, καὶ ἡ κάμηλος, καὶ πάντα ἐν γένει τὰ *δίχηλα*, ἡ *τάξις τῶν διχήλων* ζῶων δύναται νὰ κληθῇ καὶ καλεῖται, συνηθέστερον μάλιστα, *τάξις τῶν μηρυκαστικῶν*. Εἶναι δὲ καὶ ὁ στόμαχος τῶν ἄλλων μηρυκαστικῶν οἶος καὶ ὁ τοῦ προ-

θάτου, εἰ καὶ τινὰ τούτων στεροῦνται κεκρυφάλου ὡς αἱ κάμηλοι.

Σημ. α'. Ἐκ τῆς χρήσεως ἣν ἔχει ἐν τῷ προβάτῳ ἡ μεγάλη κοιλία, καὶ τῆς γνώσεως ὅτι κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας τῆς γεννήσεως ὁ ἀμνὸς (ἀρνάκι) τρέφεται ἐκ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, ἐννοεῖται ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον δὲν εἶναι ἀναγκαῖα καὶ πράγματι παρὰ τοῖς νεογνοῖς μάλιστα πάντων εἶναι ἀνεπτυγμένον τὸ ἡνυστρον (πιτύα), ἡ δὲ μεγάλη κοιλία εἶναι σμικροτάτη ἀναπτύσσεται δὲ βραδύτερον, ὅταν ἀρχίσῃ τὸ ζῶον νὰ εἰσάγῃ ἐντὸς ἑαυτοῦ χόρτον, καὶ ταχέως τότε λαμβάνει τὴν σπουδαίαν αὐξησην, ἣν βλέπομεν μετὰ ταῦτα.

Σημ. β'. Ἐν τῷ ἡνυστρῷ ἐκκρίνεται καὶ τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν, εἰς τοῦτο δὲ ὀφείλεται καὶ ἡ ιδιότης καὶ ἡ χρῆσις, ἣν ἔχει ἡ πιτύα πρὸς πῆξιν τοῦ γάλακτος.

Θ. Ι. Μ.

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΛΥΧΝΙΑ
ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ.

Κατὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος ἐπὶ τοῦ ψευδαργύρου, περὶ ἧς εἶπομεν ἐν τῷ 4ῳ φυλλαδίῳ, παρῄχεται καὶ ἐν ἀέριον ἀναφλέξιμον, πρὸς τὸ ὁποῖον σήμερον θέλομεν προσπαθῆσαι νὰ σᾶς γνωρίσωμεν.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἄνθρωπόν τινα διὰ νὰ γνωρίσητε εἶναι ἀνάγκη καὶ νὰ ἰδῆτε, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ νὰ συναναστραφῆτε καὶ ἀπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις καὶ ὑπὸ διαφόρους περιστάσεις, οὕτω καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων συμβαίνει, λοιπὸν καὶ περὶ τοῦ νέου ἀερίου, πρὸς τὸ ὁποῖον σήμερον μέλλω νὰ σᾶς συστήσω ὥστε ἐὰν θέλητε νὰ μάθητέ τι περὶ αὐτοῦ, δέον καὶ νὰ τὸ ἔχητε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, — εἶναι δὲ εὐκολώτατον νὰ τὸ ἀπολαύσητε, ὡς λέγεται κατωτέρω, — ἄλλως βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας πρόξενος εἶναι ἴσως καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὀλίγων γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦσι.

Πείραμα 3ον. Λάβετε καὶ πάλιν τὴν φιάλην, ἣτις ἐχρησίμευσεν ἡμῖν κατὰ τὸ πείραμα 2ον τῆς σελ. 136, ἐκλέξατε φελλὸν ὅστις νὰ ἐφαρμόζηται ἐπὶ τοῦ στομίου τῆς φιάλης καλῶς, ἐπὶ τοῦ μέσου αὐτοῦ ἀνοίξατε ὀπήν, καὶ δι' αὐτῆς διαπεράσατε μικρὸν ὑάλινον σωλῆνα, ἡ ἐν ἐλλείψει ἐν μακαρόνιον, ὡς παρίσταται ἐν τῇ κατωτέρω εἰκόνι μεταξὺ τῶν φιαλῶν δ καὶ ε. Τότε δὲ ἐνθέσατε τεμάχια ψευδαργύρου ἐν τῇ φιάλῃ, ἐπιχύσατε ὡς καὶ ἐν τῷ πειράματι τοῦ κροτοῦντος ἀερίου ὀλίγον θεϊκὸν ὀξύ, καὶ ἀμέσως πωμάσατε αὐτὴν διὰ τοῦ παρασκευασθέντος φελλοῦ.

Ἐὰν προσέχητε ἐντὸς τῆς φιάλης θὰ βλέπητε πλείστας ὄσας μικροτάτας πομφόλυγας περὶ τὰ τεμάχια τοῦ ψευδαργύρου ἀναπτυσσομένης καὶ ἀνερχομένης τῶσφ ταχέως, ὥστε νὰ φαίνεται τὸ ἐν τῇ φιάλῃ ὑγρὸν

ὅτι ἀναβράζει· αἱ πομφόλυγες αὐται ἀποτελοῦσι τὸ νέον ἀέριον τὸ ἀναφλέξιμον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ λόγος. Ἐὰν ἤδη περιμείνητε πρῶτον ἐπὶ ἕν λεπτὸν, μέχρις οὗ δηλ. ἀναπτυχθῆ ἄρκετον, καὶ εἶτα πλησιάζητε φλόγα λαμπράδος εἰς τὸν σωλῆνα διὰ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται (εἰκ. 13. ε), πάραυτα θέλετε ἴδει ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἀέριον ἀναφλέγεται καὶ καίεται διὰ φλογὸς μὴ τὸσον φωτεινῆς, ἀλλὰ θερμοτάτης.

Ἡ φιάλη αὕτη μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς φλογὸς ἀποτελεῖ τὴν φιλοσοφικὴν λεγομένην *λυχνίαν*, τὸ δὲ ἀέριον, περὶ ὃ λόγος, τὸ ἀναφλέξιμον ἐκάλεσαν οἱ χημικοὶ ὑδρογόρον· τὸ ἐπόμενον πείραμα θέλει διδάξει ἡμῶν καὶ νέον τι περὶ ὑδρογόνου, συγχρόνως δὲ καὶ διακαιολογήσει τὸ ὄνομα, δι' οὗ οἱ χημικοὶ ἀπεκάλεσαν τὸ ἀέριον τοῦτο.

Πείραμα 4ον. Ἐὰν τὴν φλόγα τῆς φιλοσοφικῆς λυχνίας, τουτέστι τὴν φλόγα τοῦ ὑδρογόνου, καλύψωμεν διὰ στεγνοῦ καὶ ψυχροῦ ποτηρίου ἀνεστραμμένου, ἀμέσως βλέπομεν λεπτὸν ἀτμὸν ὕδατος συμπυκνούμενον ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων τοῦ ποτηρίου, καὶ ἀποτελοῦντα μετ' οὐ πολὺ σταγονίδια ὕδατος, αἰσθητὰ καὶ εἰς τὴν ἀφήν, τὰ ὁποῖα γινόμενα πολλὰ συγκαταρρέουσι καὶ δύνανται καὶ νὰ συλλεχθῶσι διὰ τοῦ μέσου τούτου δύναται τις νὰ συλλέξῃ καὶ ποτῆριον ὀλόκληρον ὕδατος, ἀρκεῖ νὰ ἔχη ὑδρογόνον καὶ ὑπομονήν. Μανθάνομεν λοιπὸν ἐκ τοῦ πειράματος τούτου ὅτι τὸ ὑδρογόρον καὶ ὁμοίως

παράγει ὕδωρ,¹ καὶ εἶναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον τὸ νέον τοῦτο, διότι τίς ποτε θὰ ἐφαντάζετο ὅτι ἐκ τῆς θερμοτάτης φλογὸς ἐνὸς ἀερίου, παράγεται τὸ δροσίζον τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ὕδωρ, καὶ ὅμως εἶναι ἀληθές, ὡς ὁ ἐκτελῶν τὸ ἀνωτέρω πείραμα βλέπει, καὶ μάλιστα ὀλόκληρον τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἀμύθητον ποσὸν ὕδατος, τὸ σχηματίζον νῦν τὰς κρυσταλλίνας πηγὰς, τοὺς ὀρητικοὺς ποταμοὺς καὶ τὴν πολυκύμαντον θάλασσαν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παρήχθη.

Θ. Ι. Μ.

ΕΦΑΡΜΟΓΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΕΝ Τῷ ΒΙῳ.

ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΦΟΝΕΥΕΙΝ ΤΑΣ ΜΥΙΑΣ.

Λάβετε ἕν ποτῆριον, θέσατε μέχρι τοῦ μέσου διάλυσιν σάπωνος ἐν ὕδατι (σαπουνάδα), κόψατε ἕν τεμάχιον ἄρτου στρογγύλου, ὅσον εἶναι τὸ στόμα τοῦ ποτηρίου, πάχους ἐνὸς δακτύλου καὶ πλέον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἄρτου τούτου ἀνοιξατε ὀπήν χοανοειδῆ, καὶ πομάσατε δι' αὐτοῦ τὸ ποτῆριον, ἀλλ' οὕτως ὥστε τὸ στενότερον

¹ Διὰ τοῦτο δὲ ἐκλήθη καὶ ὑδρογόρον (ἐκ τοῦ ὕδωρ καὶ γεννᾶν).

μέρος τῆς ὀπῆς νὰ εὐρίσκηται πρὸς τὰ ἔξω· τὸ δὲ πρὸς τὰ ἔσω ἐστραμμένον μέρος τῆς ὀπῆς ἀλείφατε διὰ μέλιτος ἢ ἄλλων σακχαρωδῶν οὐσιῶν. Αἱ μυῖαι εἰσερχόμεναι διὰ τὸ μέλι ταχέως πίπτουσιν ἐν τῷ σαπουνούχῳ ὕδατι ἐξ ἀσφυξίας.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΙΣΥΡΩΝ (ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ).

Κατασκευάσατε μίγμα ἐκ 10 μερῶν κόνεως πυρέθρου¹ καὶ 1 μέρους καφουράς τετριμμένης, καὶ δι' αὐτοῦ ἐπιπάσατε τὰς σισύρας πρὶν ἢ διπλώσῃτε αὐτάς· θέσατε δὲ ἐν καλῶς κλεισμένοις κιβωτίοις, καὶ ἐὰν τὸ κιβώτιον φέρῃ σχισμὰς ἢ ὀπὰς δύνασθε πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν νὰ καλύψῃτε αὐτάς διὰ χάρτου.

Ο. Ι. Μ.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἀπέστειλεν ἐκτάκτους ἐπιθεωρητὰς πρὸς ἐπιθεώρῃσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων τοῦ κράτους τοὺς κκ.

4. Ζητητέον ἐν τοῖς φαρμακείοις ὑπὸ τὸ ὄνομα pulvis pyrethri.

- 1) Θεμιστοκλέα Μιχαλόπουλον εἰς Λοκρίδα καὶ Δωρίδα.
- 2) Μ. Βρατσάνον εἰς Νάξον καὶ Πάρον.
- 3) Ἰάκωβον Δραγάτσην εἰς Ἄνδρον.
- 4) Ἰωάννην Μεσωλαρᾶν εἰς Ἡλείαν.
- 5) Ἀντώνιον Βλάσην εἰς Σπέτσας καὶ Ἑρμιονίδα.
- 6) Ἰωάννην Πάνον εἰς Καλάβρυτα.
- 7) Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδην. εἰς Θήραν.

Πλὴν δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐξῆλθον πρὸς ἐπιθεώρησιν προηγουμένως ὁ Κ. Α. Χαροκόπος εἰς Εὐρυτανίαν καὶ ὁ Κ. Γ. Ἀποστολιδῆς εἰς Λεβαθεῖαν.

— Οἱ πνευματικοὶ καρποὶ τοῦ ἀρχαιστάτου τῶν παρ' ὑμῖν παρθεναγωγείων τῆς σεβαστῆς Κυρίας Χίλλ συνεχομιθήσαν καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ὡς ἀπεδείχθη ἐν τῶν γενομένων ἐξετάσεων, λίαν θαυμάσιαι. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην προσοχὴν τῆς διευθύνσεως καὶ τὸν ζῆλον τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόντων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων. Καθίσταται δὲ λίαν περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ ἡ τοῦ ἤθους διάπλασις καὶ ἡ ἐν γένει διαπαιδαγωγῆσις τῶν ἐν αὐτῷ διαιτωμένων κορασίων ὑπῆρξεν ἐφάμιλλος τῆς τοῦ πνεύματος αὐτῶν διαμορφώσεως· τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν ὃν ἔχουσιν πρὸς τὴν σεβαστὴν Κυρίαν Χίλλ καὶ τὴν Κυρίαν Β. Masson οἱ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς, ὧν τὰ κοράσια ἐξεπαιδεύθησαν ἢ ἐκπαιδεύονται ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ τούτῳ.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπένειμεν τὴν βασιλικὴν εὐαρέσκειαν τῷ σεβαστῷ Κυρίῳ Χίλλ, διὰ τὴν μετὰ ζήλου ἀπὸ πεντηκονταετίας ἀφοσίωσίν του, ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων.

— Ἐνάγκως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν τῷ διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν Κ. Ἰ. Σακελλαρίδου βιβλίον μουσικὸν περιέχον πᾶν ὅ,τι χρήσιμον εἶ-

ροψάλτη, ἦτοι Ἀναστασιματάριον, Εἰρμολόγιον, Χερουθικά, Ἀξιόν ἐστιν, Πολυχρονισμούς κτλ. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων συγκείμενον καὶ τιμώμενον ν. δραχ. 4 συνίσταμεν τοῖς περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολούμενοις ὡς πολ- λοῦ λόγου ἄξιον.

— Ἐκ τῶν τὴν ἀπολυτῆριον δοκιμασίαν ὑποστάντων 25 μαθητῶν τοῦ Ἀθίηνσι διδασκαλείου 3 μὲν ἐγένοντο πρω- τοβάθμιοι ἡμμοδιδάσκαλοι, 11 δὲ δευτεροβάθμιοι καὶ τοσοῦ- τοι τριτοβάθμιοι.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ

Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Ἀστέρι ἐφημερίδι πολ- λοῦ λόγου ἄξιζα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένη τὰ ἐξῆς. «Κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τρεῖς τῶν ὑ- παλλήλων τοῦ ἐν λόγῳ ὑπουργείου περιῆλθον δημοτικὰ τινὰ σχολεῖα πρό τινῶν ἤδη ἡμερῶν καὶ λαθόντες τὰ προγράμ- ματα αὐτῶν, καθῶς καὶ τὰ εὐρεθέντα ἀντίτυπα τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Χ. Πουλίου ἐκδεδομένων πρὸς ἀνάγνωσιν βιβλίων, ἀπῆλ- θον. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἦσαν εἰς μὲν Μουσουλμάνος, ὁ ἀρχι- γραμματεὺς Ἀζιζ βέης, καὶ δύο Ἕλληνες ὁμογενεῖς οἱ κκ. Γ. Ὁχάνης καὶ Α. Βαπορίδης.»

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι τῆς 8ης Ἰουλίου ἀναγινώσκωμεν περὶ τοῦ παρθεναγωγείου Παλλάδος, ὅτι διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ μετὰ τῆς διευθυνούσης 24 καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι· διδά- σκονται δὲ 200 μαθητρία· ὧν 90 μὴ ἐσωτερικαί, 110 δὲ ἐ- σωτερικαί καὶ ἡμίσιτοι, διακυβερνᾶται δὲ ὑπὸ δωδεκαμελοῦς συμβουλίου, οὗ πρόεδρος ἐπίτιμος ὑπάρχει ὁ ἐξοχ. Χρηστά-

κης Ζωγράφος, ὁ καὶ εὐεργέτης τοῦ παρθεναγωγείου τούτου, ἐπιτηρεῖται δὲ καὶ ὑπὸ διακεκριμένων κοσμητριῶν.

Καὶ τὸ μὲν νηπιαγωγεῖον, εἰς τρεῖς διαιρούμενον τάξεις, περιελάμβανε κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 30 νήπια, ἄρρε- να καὶ θήλεα· τὸ δὲ σχολεῖον, ἐκ 4 τάξεων συγκείμενον, πε- ριεῖχε 80 μαθητριάς. Τὸ δὲ γυμνάσιον ἐκ 5 τάξεων συγκε- κροτημένον, περιελάμβανεν 90 μαθητριάς, ὧν ἀπεφοίτησαν τὸ ἔτος τοῦτο 6.

ΖΥΡΙΧΗ. Τὸ παιδαγωγικὸν τμήμα τὸ ὑφιστάμενον ἀπὸ δεκάδος ἐτῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ζυρίχης, ἠνώθη ὠρι- σμένως μετὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς. Οἱ βουλόμενοι δὲ νὰ ἐξετασθῶσιν ὅπως τύχῳσι πτυχίου διδασκάλου δευτερεύοντος σχολείου, πρέπει νὰ φέρωσι πτυχίον δημοδιδασκάλου, νὰ ἔ- χῳσι διδάξει ἐπὶ ἕν τοῦλάχιστον ἔτος ἐν τινι δημοτικῷ scho- λείῳ καὶ ἀκροασθῆ ἐπὶ διετίαν πανεπιστημιακῶν μαθημά- των.

ΒΕΡΝΗ. Ἐν Βασιλείᾳ, Βέρνη καὶ Ζυρίχη ὑφίστανται σύλ- λογοι, ὧν σκοπὸς εἶναι κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς τῶν μα- θημάτων νὰ ἐξάγωσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τοὺς πτωχοὺς καὶ φι- λασθένους παῖδας πρὸς ἀνάρρωσιν· ἐσχάτως ἡ φιланθρωπία τῶν κατοίκων προσήνεγκεν σπουδατὰ ποσὰ εἰς τοὺς συλλό- γους τούτους πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, ὁ δὲ διάσημος ἐν Βάρ- νη μουσικὸς Κοσ Δόχερ ἐτέλεσε συναυλίαν τερπνὴν χάριν τῶν παιδῶν τούτων.

ΓΑΛΛΙΑ. Διοργανίζουσιν ἐν Παρισίοις τὰ γματὰ ἐκ παιδῶν. Διὰ κανονισμῶ ἐξ 29 ἀρθρων ἀποτελουμένου οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς πόλεως, ἡλικίας τοῦλάχιστον 11 ἐτῶν, ἀπετέλεσαν τὰ γματὰ καὶ διδάσκονται στρατιωτικῶς. Αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις εἶναι ὑποχρεωτικαί, ἐξαιροῦνται δὲ τούτων μόνον τὰ παιδία, περὶ ὧν οἱ ἰατροὶ τῶν σχολείων

ἤθελον πιστοποιήσει, ὅτι δὲν δύνανται λόγῳ τῆς πασχούσης ὑγείας των νὰ ὑπομείνωσι τοὺς προσθέτους τούτους κόπους. Τὸ 27ον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τούτου ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐξέπληξεν ἡμᾶς ἔχει δὲ οὕτως: « Οἱ παῖδες ὀφείλουσι νὰ ἐντυπώσωσι βαθέως εἰς τὴν ψυχὴν των, ὅτι πρόκειται οὐ μόνον νὰ μάθωσι νὰ διαχειρίζωνται τὰ ὄπλα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκτήσωσι τὰς ἀρετὰς τὰς ἀρμοζούσας εἰς στρατιώτην τῆς Δημοκρατίας. » Ἄλλ' ἐρωτῶμεν, ὅπως οἱ παῖδες ἀποκτήσωσι τὰς ιδιότητας ταύτας τοῦ στρατιώτου, δὲν εἶναι ἀνάγκη ἵνα ἢ ἐν γένει πειθαρχία γένηται καλῶς, καὶ σύστημα γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἐργασθῆ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν λεπτὴν καὶ ἀδύνατον φύσιν τῶν παιδίων;

— Ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας ἐν Γαλλίᾳ συνέστησεν ἐπιτροπέαν, ἵνα μελετήσῃ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὑγεινήν τῆς ὀράσεως. Ἐπεφορτίσθη δ' αὕτη νὰ σπουδάσῃ τὰς αἰτίας, δι' ἧς οἱ μαθηταὶ καθίστανται μύωπες καὶ ἀνάξητήσῃ τὰ μέσα πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ. Ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῆς 21 Ἀπριλίου τῆς Journal of Education τῆς Βοστόνης, ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν, τῆς Ἀμερικῆς δὲν ἐπελάθετο τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος, ἐνασχολούμενος μετὰ ἰδιαζούσης μερίμνης νὰ ἐκπαιδεύῃ αὐτὸς τὴν θυγατέρα του. Τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικὸν παράδειγμα οἰκιακῆς ἀνατροφῆς, τὸ ὅποτον εἴθε ἀποκτήσει θιασώτας καὶ παρ' ἡμῶν, οἵτινες τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν τέκνων μας ἀνατιθέμεθα εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τὴν τύχην μόνον, οὐδόλως ἡμεῖς περὶ τούτων φροντίζοντες.

Ἐν τῷ ἀριθμῷ τῆς 21 Ἀπριλίου τῆς Journal of Education τῆς Βοστόνης, ὁ πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν, τῆς Ἀμερικῆς δὲν ἐπελάθετο τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος, ἐνασχολούμενος μετὰ ἰδιαζούσης μερίμνης νὰ ἐκπαιδεύῃ αὐτὸς τὴν θυγατέρα του. Τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικὸν παράδειγμα οἰκιακῆς ἀνατροφῆς, τὸ ὅποτον εἴθε ἀποκτήσει θιασώτας καὶ παρ' ἡμῶν, οἵτινες τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν τέκνων μας ἀνατιθέμεθα εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τὴν τύχην μόνον, οὐδόλως ἡμεῖς περὶ τούτων φροντίζοντες.

Κον Ν. Ξ. Καλάμας. ἐλάβομεν τὴν συνδρομὴν ὑμῶν ὡς καὶ τὴν τῶν ΚΚ. Π. Α. Ρ. καὶ Π. Σ.—Κον Χ. Κ. εἰς Χρυσόν· ἐλάβομεν τὴν συνδρομὴν.—Κον Γ. Κ. Βόνιτσαν· ἐλήφθη ἡ συνδρομὴ ὑμῶν —Κον Αἰκ. Β. Σπέτσας· ἐλήφθησαν δρ. 6, ἀλλ' ἡ συνδρομὴ εἶναι ν. δραχμαὶ 6. Αἰδέσιμον Κον Ι. Δ. Κέαν· ἐλάβομεν τὴν συνδρομὴν ὑμῶν καὶ τῆς Κας Α. Π.—Κον Β. Κ. Λαγκάδια· ἐλήφθη.—Ἡμέτερον ἀνταποκριτὴν εἰς Ἀργοστόλιον· ἐλάβομεν τὰ πεμφθέντα χρήματα· τὰς ἀποδείξεις θὰ πέμψωμεν ταχυδρομικῶς· εὐχαριστοῦμεν.—Κον Ί. Μ. Ἀγίων· ἐλάβομεν τὰ χρήματα· ἐλάβομεν τὰς συνδρομὰς τῶν ΚΚ. Γ. Δ. καὶ Κ. Α. Ρ. ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—Κον Μ. Κ. Μέγαρα· ἔλαβον τὰ χρήματα· τὸ φύλλον ἐπέμψαμεν εἰς Σκύρον.—Κον Π. Μ. Βελίτσαν· ἐλάβομεν τὸ ἐλεῖπον τῆς συνδρομῆς.—Κ. Μ. Β. Φιλιπούπολιν, τὰ φυλλάδια ἐπέμψαμεν, λαβόντες καὶ τὴν συνδρομὴν παρὰ τοῦ κ. Ριγάδη· εὐχαριστοῦμεν.—Κον Ί. Δ. Π. Τρίπολιν· ἐλάβομεν τὴν συνδρομὴν. Τὸ φύλλον ἐπέμφθη εἰς Μεσίγαλα.—Ἡμέτερον ἀνταποκριτὴν· Βόνιτσαν· ἐλάβομεν τὰς συνδρομὰς τῶν κ.κ. Π. Β.—Μ. Π.—Θ. Φ.—Σ. Κ.—Κ. Ζ.—Ὁ κ. Σπυρίδων Οἰκονομίδης δὲν ἐπέμψε τὴν συνδρομὴν του, ὃ δὲ Κος Κολομβάκης ὀφείλει ἐτι ἔν φράγκον· εὐχαριστοῦμεν.

BIBLIA NEA

Ἡ *Μαυρογένης* ἢ παιδαγωγικὸν ἐγκόλπιον τοῦ λαοῦ, πραγματευόμενον περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, τὸν πλησίον καὶ ἐαυτόν, ὑπὸ Μ. Βρατσάνου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν, βραβευθὲν ἐν τῷ Νικοδημείῳ διαγωνίσματι, ἔκδοσις τρίτη δρ. 1,75
εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ βιβλιοπώλας » 1,20

*Περὶ τεχνικῆς ἀναγνώσεως καὶ ἀπαγγελίας ὑπὸ τοῦ
ιδίου. Τιμᾶται λεπ. 80*

*ΐατρικὸς ὁδηγὸς ἕτοι πρὸχειρος πρὸς τοὺς τραυματι-
σμένους βοήθειαι ἐλλείψει ἱατροῦ. Τιμᾶται . . ἰδρ. 1,50*

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐκ τῆς προσηγορίας φυλλαδίου θέλομεν δη-
μοσιεύσει τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν ἐκείνων,
ὅσοι κωφεύουσιν εἰς τὰς ἐπανειλημμένας περὶ
ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς αἰτήσεις τῆς διευθύν-
σεως. Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωσιν οἱ Κύριοι αὐ-
τοὶ ὅτι περιοδικὰ εἰς μίαν μόνην τάξιν ἀνθρώ-
πων ἰδιάζοντα δὲν δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσιν
ἐκδιδόμενα ἀνεῦ ἐγκαίρου ἀποτίσεως τῆς συνδρο-
μῆς.

Οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ δύνανται ν' ἀποστείλωσι
τὴν συνδρομὴν των ἐγκλείοντες τραπεζικὰ γραμ-
μάτια ἢ γραμματόσημα ἐντὸς ἐπιστολῶν ἐπὶ συστά-
σει πεμπομένων. Οἱ δ' ἐν Χαλκίδι, Πάτραις καὶ
Σύρῳ καὶ ἐγχειρίζοντες τοῖς αὐτόθι ἀνταποκρι-
ταῖς τῆς Ἐφημερίδος τῶν Σχολείων κυρίῳ Νικο-
λάῳ Καραπιπέρῃ (ἐν Χαλκίδι), κυρίῳ Παναγιώτῃ
Τραμπαδώρῳ (ἐν Πάτραις) καὶ κυρίῳ Ἀνδρέᾳ Κ.
Γεωργίου (ἐν Σύρῳ). Αἱ ἀποδείξεις ἀποστέλλον-
ται εὐθὺς μετὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἐτησίας συν-
δρομῆς.
